

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמודם
"חוקי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דיני מצצלמות וחיילים בשבת - 2

בקשה:

נא לשלוח לכמה שיותר
אנשים כדי שיגיע הלכות
אלו לבתי בני ישראל,
לתועלת הציבור, וכך יש
לכם יד בהפצת תורה
ובהלכות נחוצות

לקבל הגליון כל שבוע במייל:

Paskenshtibel@gmail.com

אפשר להוריד
גליונות קודמים

[Archives - ארכיון](#)

לתרומות

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי היום"

ותלמודם
"חוקי היום"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

305

דיני מצלמות וחיישנים בשבת - ב' | כי תצא תשפ"ג

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

מצלמות אבטחה בעיר העתיקה ירושלים

מה שנתבאר בגליונות קודמים בסדרה

א. כהמשך לסדרת הגליונות בנושא של השתמשות במוצרי חשמל בשבת, הבאנו בגליון קודם (301) כמה יסודות בהדלקת מוצרי חשמל בשבת בכלל, והדלקתם ע"י חיישנים בפרט, כגון פתיחת דלתות אוטומטיות (שם אות כ"ט), וכן הדלקת תאורה (גליון 302), ושם הצגנו כמה צדדים להתייר באופנים שונים כשנלקעים למצוקה.

ב. בגליון הקודם (304) הרחבנו בדינים הנוגעים למצלמות אבטחה הנמצאים בכל מקום, ברחוב, במקומות ציבוריים ובמקומות פרטיים, והעמדנו כמה יסודות בדבר, ודנו משום איסור כותב (שם אות ד' והלאה) ומשום שינוי בצריכת החשמל (שם אות י"ג והלאה), והצענו כמה צדדי היתר באופנים שונים, כגון כשהמצלמות רחוקות מבני אדם באופן שאין העברה לפניהן מתייחסת לבן אדם (אות ט"ז) וכשלא איכפת ליה (אות י"ז), או כשאינו יודע אם המצלמות מופעלות (אות ח"י).

ג. ואחרי זה הבאנו כמה אופנים המצויים כגון מצלמות בדלת כניסה (אות ל"א), בבית חולים (אות כ"ג), בבתי כנסת (אות כ"ד), מצלמות ב"ביבי מוניטר" (אות כ"ט) ובבית של זקנים (אות ל"ב), ובגליון לפנינו נדון בעוד דברים המצויים.

בעיר עתיקה ירושלים

ד. בכל רחובות, צירים וסמטאות בעיר העתיקה של הרובע היהודי בירושלים ובכל הדרכים המובילים לרחבת כותל המערבי מותקנות מצלמות אבטחה הנראים לעין כל, המעבירות צילומים בזמן אמת למסכים הנמצאים בתחנת משטרה לצורך צפיה בנעשה בשטח ולשמור על בטיחות העוברים ושבים מאויבי ישראל [שם המערכת - 'מבט 2000'].

ה. בעבר הבאנו צדדי היתר לעבור ברחובות המצולמים משום שלא איכפת ליה ואינו צריך לזה ואינו כתב המתקיים, אבל בהליכה בשבת ברחובות העיר העתיקה בפרט במקומות הרגישים כגון שער שכם ושער יפו ובתוך השוק, הרי בודאי העובר שם מעוניין במצלמות, שהרי כך יודע שמעיינים עליו במסכים הרבים בזמן אמת בפרט כשהם רואים שעובר יהודי שאז הם מביטים עליו לוודא שאין מקרים של התקפות ל"ע וכדומה ויתכן שאם לא למצלמות לא היה עובר במקומות אלו כלל, וכן התמונות נשמרים במערכת כדי שיוכלו הרשויות להסתכל בהם במידה שיהיה אירוע ח"ו ולכן אולי יש בזה חשש כותב עכ"פ מדרבנן (עי' גליון 304 אות ח) והוא פסיק רישיה דניחא ליה.

ו. לפני כעשרים שנה נתעוררו הפוסקים על הענין האם מותר לעבור ברחובות עיר העתיקה בשבת עכ"פ במקומות שלא היה הולך אם לא שיוודע שקיימות מצלמות ושמתכלים עליו, וכן היה פוסקים בזמנו שאסרו ללכת לכותל המערבי בשבת עקב הבעיה במצלמות (הגרי"ש"א).

ז. אם נחשב לפסיק רישיה דלא ניחא ליה. יש שדנו במקרה זה האם נחשב לפסיק רישיה דלא ניחא ליה, שהרי אדם העובר לפניהם, א"צ שיופיע תמונתו על המסך ורק מעוניין שהמצלמות יקליטו את הערבים המייצרים המצב של סכנה, ואפילו אם הם באותו מסך אבל אין היהודי צריך שיהיה תמונתו עליו, וכן עוד סברות שמגדירו כלא ניחא ליה, אבל הרבה פוסקים פקפקו על סברות אלו, והעיקר הוא דנקרא 'ניחא ליה', ולכן צריכים לסברות אחרות להתייר.

ח. אינו יודע שיש מצלמות. כבר הבאנו (גליון 304 אות כ"ה) צד היתר כשאינו יודע שקיימות מצלמות שהרי אזי נחשב כמתעסק בדבר שבהליכתו סתם ברחוב אינו בכלל שעושה איזה מלאכה (ארחות שבת פט"ו ס"ה), ולכן עדיף היה שלא ידע שקיים מצלמות בעיר העתיקה, ולכן אורח שבא ממרחקים ואינו יודע שקיימות מאות מצלמות בעיר העתיקה עדיף שלא יודיעו לו את זה, אבל מאחר שרבים יודעים את זה, ואפשר לראות אותם בכל מקום וקיים מאות מהם, וגם אחרי שרבים מהפוסקים דנו על זה ברבים בשיעורים ובכתב, א"כ גם אהנו לא נמנע מלדון בו ברבים. ומ"מ אם עדיין יש אדם שאינו יודע אודותם, עדיף שלא יעוררו על זה ואז יש לו היתר מורווח יותר (שבות יצחק חלק גדרי מעשה ופס"ר בטכנולוגיה פ"א עמ' קל"ט).

ט. מצב שבת. בשעתו קמו עסקנים בענין וסידרו ותיקנו תוכנית עם המשטרה ע"פ דרישת הרבנים שהמצלמות יעבדו ב'מתכנת שבת' באופן שהמסכים מתחלפים בתדירות כמו כל כחצי דקה ואין התמונות נשארות על המסך כך שאינם כתב המתקיים, ובכך יש עוד צד היתר שהכתב אינו נקרא כתב כלל בנוסף שהוא אינו דרך כתיבה בכללות וכמו שהבאנו (גליון 304 אות י"א), וע"פ זה הסכימו הפוסקים הליכה ברחבי עיר העתיקה בשבת מאחר שהוא לצורך ביטחוני (הגרי"ש"א).

פיקוח על מצב של שבת

י. מצב שבת מפוקפק. רק היה פקפוק אם אפשר לסמוך על המשטרה שהם יפעילו את 'מצב של שבת' שהרי רובם הם בעצם פורקי עול ואינם מעוניינים וחשודים על שמירת שבת, ולכן א"א לסמוך על דבריהם שהם יקפידו להפעיל את 'מצב שבת' במערכת, ולכן היו שעדיין שפקפקו על הסדר זה.

יא. מידי ספק לא יצא. אמנם אפילו אם לא יפעילו את זה, מ"מ מידי ספק לא יצא, וא"כ שוב הורווח לנו היתר שהוא ספק פסיק רישיה לשעבר במלאכה, וכבר הבאנו (גליון 304 אות ח"י) שזה מהווה עוד סניף היתר והיינו יכולים לסמוך על זה כעוד צד קולא.

יב. אולם בתקופה מסויימת [בחודש מנחם אב תשע"ו] אחרי שרבים לא רצו לסמוך כלל על הבטחת המשטרה שהם מפעילים 'מצב שבת', מינו רבנים בתיאום עם המשטרה משגיח ירא שמים שיפקח על זה ויכנס למפקדת המשטרה מתי שירצה להשיגח ולוודא שאכן הופעל מערכת 'מצב של שבת' והתקינו נורות שיעיד על פעולת 'מצב שבת', ואחרי שנודע שאכן מתקיים 'מצב של שבת' כל שבת, נקטו הפוסקים שאפשר לסמוך על זה וללכת ברחובות עיר העתיקה בשבת (עי' שו"ת שערי ציון ח"א סי' י"ב באריכות, גליונות עומק הפשט 68).

מצלמות בכותל המערבי

יג. ישנם ארגונים וישיבות כגון 'ישיבת אש התורה' שיש להם מצלמות מותקנות ברחבת כותל המערבי ומשדרים תמונות חיות עשרים וארבע שעות ביממה לאתרים שונים כדי שהמונים יוכלו לראות את הנעשה ברחבת הכותל בזמן אמת.

יד. ולמרות שהאנשים העוברים לפניהם ברחבת הכותל לא יודעים בכלל שהם קיימים, והם רחוקים מבני אדם באופן שאין פעולות המצלמות מתייחסת לאדם העובר לפניהם כמו שביארנו (גליון 304 אות ט"ז), מ"מ מאחר שאין צורך בהם ואינם באים לשמירה או לצורך טעמי בטחון רק לצורך בילוי, הסכימו הארגונים שונים לבקשת הרבנים לכבות המצלמות בשבת או לכוון המצלמה לכיון מעלה כך שאינן מצלמות או מקליטות האדם ותנועותיו בשבת.

א"י: 02-990-4001
אירופה: 44-203-519-3544
ארה"ב: 718-298-2416

להתוודע.
התבלין למתיקות הדף היומי.
הצטרפו כעת לקבלת הגליון והשיעור היומי
והרשישו סיפוק עצום בלימוד הדף!

גלאי מתכות [Metal detectors]

טו. עקב המצב הביטחוני, בכניסה לרחבת הכותל המערבי וכן בכניסה לבתי חולים בא"י ישנה מכונת גלאי מתכות, שצריך כל אחד לעבור דרכו, כדי לברר ולשלול כניסה לאלו שרוצים לפגוע בנו ה' ישמור. ודנו הפוסקים האם מותר לעבור דרכם בשבת.

טז. **פעולתו בחול.** בחול כשמישהו עובר בגלאי מתכות עם מתכת עליו, המכשיר מצפצף וכן נדלקות נורות להרתיע שנכנס דרכו מוצרי מתכת שיכולים להוות סכנה.

יז. **מצב של שבת.** בגלאי מתכות ליד כותל המערבי הותקן מצב של שבת שמנטרל את הצפצוף ואת הנורות ועיקר הגלאי עובד עם מגנטים, אלא קיים מחוג [meter] בשער וכשמוזהה מתכות, הגלאי שולח זרם חשמלי למחוג והמחוג זו וכך יודע השומר שיש לאדם מתכת בכיס, וכדי שלא יהיה שאלה של יצירת זרם מתחילה אלא הוספת זרם, תיקנו שהמחוג מקבל זרם נמוך כל הזמן באופן שהמחוג לא יזוז מהזרם הקטן הזה, וכשמוזהה מתכת אזי מוסיף זרם למחוג וזו הרבה.

יח. **כשאין עליו מתכת.** לכן כשאין על האדם שום מתכת, לא ישפיע על המכשיר שום דבר בשבת, ולכן באמת מי שצריך לעבור דרך גלאי מתכת, יודא שאין עליו שום מתכת ואז לא יהיה שום בעיה.

יט. **כשיש עליו מתכת.** אמנם כשעל האדם נמצא מתכת, בעברו בגלאי, יגרום להוסיף צריכת חשמל בשבת שכבר נחלקו בדינו האם מותר או אסור (עי' משי"כ גליון 301 אות כ"ג), וגם בזה יש לדנו משום פסיק רישיה דלא ניהא ליה, משום שהוא בעצמו לא צריך את המעשה, ובאיסור דרבנן וכשהוא לצורך יש להתיר כנ"ל, ומ"מ ודאי עדיף שלא יהיה עליו שום מוצר מתכת כגון חגורה, מתכת בנעליו וכדומה שלא יגרום אפילו רק הוספת זרם, וכשיש עליו, יש לו על מה לסמוך (ארחות שבת פכ"ו אות ל"ז).

מיכל אשפה טמון חכם

פחים ציבוריים

כ. **פחים טמונים.** זה כבר כמה שנים שמייצרים ומתקינים במקומות ציבוריים פחי אשפה טמונים בקרקע והרשויות מרבים להכניסם בכל המקומות שהרי הם עוזרים לשמור על הנקיון, וגם מונע סרחון יתר מאחר שכל הזבל נמצא מתחת לאדמה ואנו מרוויחים בזה שאפשר לברך ברכות ולדבר בלימוד ברחובות בלי שאלות של מבואות מטונפות, וכן מונע שריפות בתוך פחי הזבל.

כא. **גם חכמים.** הרבה מהפחים טמונים הם הסוג המכונה 'פחים חכמים', וגם בעיה"ק ירושלים, דהיינו שיש בתוכם חיישן הרגיש לשינוי נפח ושינוי טמפרטורה שמורכב בתוך מיכל האשפה הגדול, והוא מודד ומשדר למרכז בקרה עירוני כאשר המיכל עומד להתמלא וצריך לפנותו, ובכך הרשויות יודעות בדיוק מתי קיים צורך לפנות ולרוקן כל פח אשפה, והנהג של המשאית זבל מקבל רשימה מפורטת כולל מסלול דרך לפינוי הפסולת הקצרה והיעילה ביותר, וכן הרשויות חוסכות הרבה כסף מביטול הצורך לפנות מיכלים חצי ריקים.

כב. גם יש פחים שלצידם קיים צג דיגיטלי שמודיע עליו האם הפח מלא, כך שאדם שמקרב עצמו לפח לשים בתוכו שקית אשפה, יודע מראש אם הפח מלא או שעדיין יש בו מקום להכיל את שקיתו.

כג. והשאלה היא האם מותר לרוקן בשבת את פח האשפה הביתי לתוך מיכל האשפה הציבורי המתוחכם הזה במקום שיש עירוב מהודר, שהרי ברגע שהאשפה תיזרק לפח יתכן שהחיישן ישרד למוקד שהפח מלא, וכן אולי יעדכן את הצג הממוקם על האשפה להראות שזה מלא, וכרוך הוא בהפעלת ושינוי הזרמת חשמל בשבת.

כד. **שני סוגי חיישנים.** ויש לציין שקיימים בעיקר שני סוגי חיישנים. יש סוג חיישן שמודד ומשדר בזמן קבוע אוטומטי כגון כל שלש דקות הוא מודד נפח וטמפרטורה וכדומה ומשדר הנתונים לבקרה בלי קשר לתזוזה, ובסוג זה אין בעיה בשבת שהרי הוא אינו מופעל ע"י האדם שזורק האשפה אלא הוא פועל באופן אוטומטי בזמן קבוע.

כה. יש עוד סוג חיישן הרגיש הוא לתזוזה ומופעל ע"י תזוזה, ולכן כשאדם מכניס שקית אשפה לפח, החיישן מזהה תזוזה ומשדר את הנתונים החדשים לבקרה.

לרבים השואלים: בשלש שבועות אחרונות לא היה גליון

טעמים להתיר

כז. **פסיק רישיה באיסור דרבנן.** גם בזה דנו הפוסקים לפי ההיתרים ממה שהבאנו כבר. והוא שתוצאת המלאכה היא דבר שאינו מתכוון שהרי זה שזורק שקיתו לפח אינו מכוון כלל למלאכה שנגרם ע"י החיישן, ועל אף שהוא פסיק רישיה שיפעיל את פעולת החיישן, מ"מ הוי פסיק רישיה באיסור דרבנן שכבר נחלקו הפוסקים בדינו (עי' משי"כ גליון 302 אות ז).

כח. **פסיק רישיה דלא ניהא ליה.** וכן הוא פסיק רישיה דלא ניהא ליה שהרי האדם הזורק שקיתו אינו צריך שיתעדכן במוקד אם הוא מלא או לא שהרי זה לא מעניין סתם אדם אלא את מחלקת התברואה בעיר, וגם בזה נחלקו בדינו (שם אות ח) כל שכן שהוא פסיק רישיה דלא ניהא ליה באיסור דרבנן שהקילו במקום צורך (שם אות י"ב) ואפשר גם משום כבוד הבריות.

כט. **וגם כשמופיע צג קרוב לפח שמופיע עליו אם הוא מלא או ריק,** עדיין יש הסברה של לא ניהא ליה, שהרי אין הוא נהנה מהשינוי בצג הנעשה ע"י פעולתו של האדם שיבוא אחריו נהנה לדעת מראש שהוא מלא.

ל. **ספק פסיק רישיה.** וכן יש לדון בו שהוא רק ספק פסיק רישיה, שהרי אינו בודאי שברגע שהוא שם חיישן יופעל החיישן, שהרי הבאנו (אות כ"ד) שקיימים שני מיני חיישנים, החיישן שמודד בזמן קבוע שבו אין כל בעיה בשבת, אמנם החיישן השני הרגיש לתזוזה מהווה בעיה בשבת שמדי שהאדם זורק לתוכו אשפה הוא מופעל למדוד ולשדר, וכיון שכן, אע"פ שלא ידוע איזה סוג חיישן מובנה בתוך הפח, הרי הוא אינו אלא ספק פסיק רישיה, כ"ש כשאנו יודע בכלל אם מותקן בו חיישן, וכבר הבאנו נידון בזה להקל (גליון 304 אות ח"ו).

ל. **עיריית ירושלים.** היו שכונות בירושלים שהתקינו את 'פח חכם' ועוררו רבני השכונה שיש בעיה בשבת, והפעילו לחץ עד שעיריית ירושלים הסכימו לשבות את כל החיישנים בשבת, באופן שהם לא פעילים או משדרים בשבת באופן אוטומטי, כך שאין בעיה להכניס את הזבל תוך הפח בשבת, כמובן במקום שיש עירוב מהודר שאפשר לסמוך עליו.

'טראקר' או 'אייר טאג' בשבת [Tracker/Air Tag]

שאלה

לא. נשאלנו אודות מכשיר 'טראקר' או מה שנקרא 'אייר טאג' שהוא מכשיר דיסקט קטן בגודל כמטבע המופעל עם בטרטייה שמצמידים אותו לכל דבר שרוצים לעכב אחר הימצאותו כגון מפתחות, ארנק, מזוודה [suitcase] כשטסים במטוס וכדומה, והוא משדר את מיקומו ע"י קוד מיוחד דרך בלוטות' [bluetooth] לכל מכשיר שיש היכולות לקבלו השייכים לאנשים בסביבתו, וכך אדם שמאבד את מפתחות יכול לחפש אחריו דרך המכשיר שלו ויקבל מיקומו המדוייק של הנאבד לו.

לב. ושאל אדם האם יכול לחבר את הדיסקט של טראקר שאינו עולה הרבה כסף למעיל של שבת היקר שלו, כך שאם יאבד או יתחלף המעיל שלו, אחרי השבת יכול לחפש אחר מעילו דרך המכשיר שלו.

תשובה

לג. **מכשיר.** לגבי עצם פעולת המכשיר הוא לא עושה שום דבר או שינוי למכשיר, שהרי המכשיר משדר באופן אוטומטי כל דקה לכל מכשיר שיקבל את השידור, ולכן אף אם הוא מזיז המעיל ממקום למקום, אין הוא משנה שום דבר בצריכת החשמל, שהרי המכשיר ממילא משדר מכל מקום שנמצא, ולכן מצד זה אין שום בעיה בשבת.

לד. **הוצאה.** ולגבי הוצאה בשבת, אם הוא תופר את המכשיר למעיל באופן שהוא בטל לבגד, אין כאן חשש הוצאה שהוא מהווה חלק מהמעיל ובה לשמש את המעיל, והוא דומה לתו [label] עם שם ומספר טלפון התפור למעיל שמאחר שהוא בא לשרת את המעיל עם השם, אין בו חשש איסור הוצאה, ואף דיסקט זה בא לשמש את המעיל, ואע"פ שאין לו השתמשות בשבת עצמו מאחר שא"א למצוא המעיל דרכו בשבת, מ"מ הוא משמש את המעיל כבר עכשיו מאחר שיש למעיל כתובת על ידו למצוא אותו.

"חדר הוראה" - רח' מנחת יצחק 20 עיה"ק ירושלים ת"ו
paskenshtibel@gmail.com | 0527619332

נתרם לע"נ זקנינו הרב
הצדיק ר' דוד גאון
זצ"ל ב"ר שלמה זצ"ל בעל
צמח דוד תלמיד
הרמ"א ומהר"ל מפראג
נפטר ה' אלול ש"ע
ומנו"כ פראג

נתרם לע"נ ר'
מנחם צבי
בן ר' דוד
ראזענבורג
זצ"ל מנו"כ
יארמוט תקצ"א

נתרם ע"י ידידנו הרח"ח
ר' מנחם אוסטרוב
שליט"א רב בדיטרויט
לע"נ אביו ר' יהודה
יצחק אהרן ב"ר
שמחה ז"ל
נפטר י"ח מנחם אב תשנ"ז

נתרם ע"י ידידנו הרח"ח
ר' הנוך שמערינג הי"ו אב"י לונדון
לרגל הכנסת בנו שמעון
לעול התורה והמצוות
הקב"ה יזכהו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ש וירוח רוב
נחת דקדושה ממנו ומכל יוצאי חלציו